

*Королович О.О.,**старший викладач кафедри обліку та оподаткування,
Мукачівський державний університет*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Анотація. У статті виділена специфіка вдосконалення організаційного забезпечення контролю фінансової безпеки малого підприємства, зокрема, здійснена: 1) ідентифікація загальноприйнятної термінології діагностики форм та методів організації фінансового контролю; 2) виділення структурних характеристик організаційного забезпечення; 3) виділення оптимальної схеми базових структурних частин організаційного забезпечення державного фінансового контролю, що формується на основі структурних регламентів. Удосконалення у визначеній площині є передумовою для вирішення ряду системних проблем в організації контролю фінансової безпеки малого підприємства через стандартизацію процесу його методологічного функціонування.

Ключові слова: контроль фінансової безпеки; організаційне забезпечення; мале підприємство; тригерні крапки.

Актуальність дослідження. Одне з провідних місць у забезпеченні фінансової безпеки малого підприємства (далі – ФБМП) належить державному фінансовому контролю, основним завданням якого, в даному випадку, є виявлення відхилень тригерних крапок від прийнятих нормативів тригерної системи фінансової безпеки діяльності малого підприємства та застосування оптимізаційних або коригуючих заходів щодо зменшення відхилень (відповідно до Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» № 2939-ХІІ). Констатуємо, що функції фінансового контролю покладаються на значну кількість міністерств та служб. Так, до системи органів державного фінансового контролю відносять: 1) органи місцевого самоврядування та загальнодержавні органи у межах загальної компетенції (для яких здійснення фінансового контролю не є основною діяльністю) – Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України та частково Президент України (оскільки його компетенція, в даній сфері, істотно обмежена, згідно Закону України «Про внесення змін в Конституцію України» № 2222-1У від 8 грудня 2004 р.); 2) у межах спеціальної компетенції (зокрема, спеціально створені для здійснення діяльності у сфері фінансового контролю) – Державна контрольно-ревізійна служба та органи Міністерства фінансів України та основні органи його компетенції (у т.ч. Державну казначейську службу України, Державну фіскальну службу України, Державну службу фінансового моніторингу України, Державну фінансову інспекцію України та їх обласні відділення).

Відтак, значущим є проведення діагностики ефективності організації фінансового контролю у визначеній площині, що передбачає встановлення діагнозу або висновку щодо сутності проблеми та стану об'єкту діагностики [1; 2]. Це доцільне у межах диференційованої оцінки проблем та загальноприйнятної термінології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти організаційного забезпечення фінансового контролю досліджені у працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, таких як М. Білуха, О. Василик, В. Опарін, В. Авер'янов, Г. Атаманчук, В. Міщенко, В. Мельничук, Н. Нижник, Г. Одінова, О. Рябенко. При цьому можливим є виділення праць:

- Яровенко Г.М. «Організаційні заходи забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю підприємства», у якій обґрунтовано напрямки удосконалення організації внутрішнього контролю на підприємствах та запропоновано організаційні заходи для забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю. Крім того, заслугою автора є розробка схеми процесу попереднього контролю за умов функціонування автоматизованої інформаційної системи підприємства [10];

- Туболець І.І. «Шляхи удосконалення державного фінансового контролю в Україні» де узагальнено зарубіжний досвід організації фінансового контролю бюджетних коштів з боку держави. Розроблено пропозиції щодо використання фінансового контролю в Україні [8].

Разом з тим, сама проблеми вдосконалення контролю організаційного забезпечення контролю фінансової безпеки малого підприємства залишилися по за увагою науковців.

Відповідно до вищенаведеного **метою дослідження** є виділення специфіки вдосконалення організаційного забезпечення контролю фінансової безпеки малого підприємства. Окреслена мета актуалізує такі **дослідницькі завдання**: 1) ідентифікація загальноприйнятної термінології діагностики форм та методів організації фінансового контролю; 2) виділення структурних характеристик організаційного забезпечення; 3) виділення оптимальної схеми базових структурних частин організаційного забезпечення державного фінансового контролю, що формується на основі структурних регламентів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під поняттям «оцінка» загальноприйнятим є розуміння засобу чисельного виразу стану об'єкту дослідження, в залежності від наближення його окремих параметрів до оптимального стану, за якого забезпечується вдосконалення у сфері фінансової безпеки малого підприємства. Ураховуючи площину встановлення діагнозу, загальними об'єктами дослідження визначені: 1) форми організації Державного фінансового контролю фінансової безпеки – а саме, встановлені зразки та шаблони, що документально забезпечують організацію контрольного процесу; 2) методи організації Державного контролю фінансової безпеки – а саме, систематизована сукупність технологічних кроків та дій, які необхідно реалізувати з метою організації контрольного процесу. Результатом оцінки має стати розпізнання певних проблем та ідентифікація діагнозу у наступних площинах: 1) узагальнений результат оцінки, що визначає –

чи відповідає прийнятим нормативам тригерної системи стан фінансової безпеки діяльності малого підприємництва; 2) узагальнений висновок та пропозиції, що визначають причину невідповідності стану об'єкта дослідження (до встановлених нормативів) та конкретні оптимізаційні заходи, які необхідно вжити для виправлення становища.

У межах ідентифікації загальноприйнятної термінології діагностики форм та методів організації фінансового контролю нами застосований власний підхід до сутності організа-

ційне забезпечення як до комплексу взаємозалежних та взаємодіючих структурних елементів (у межах організаційної структури державного управління фінансовою безпекою) і правил, що функціонують як система та формують умови для нормальної течії контрольних процесів та операцій, що можуть виникати у такій системі. Закономірно, що комплексне організаційне забезпечення державного фінансового контролю буде набувати як функціональних, так і структурних характеристик.

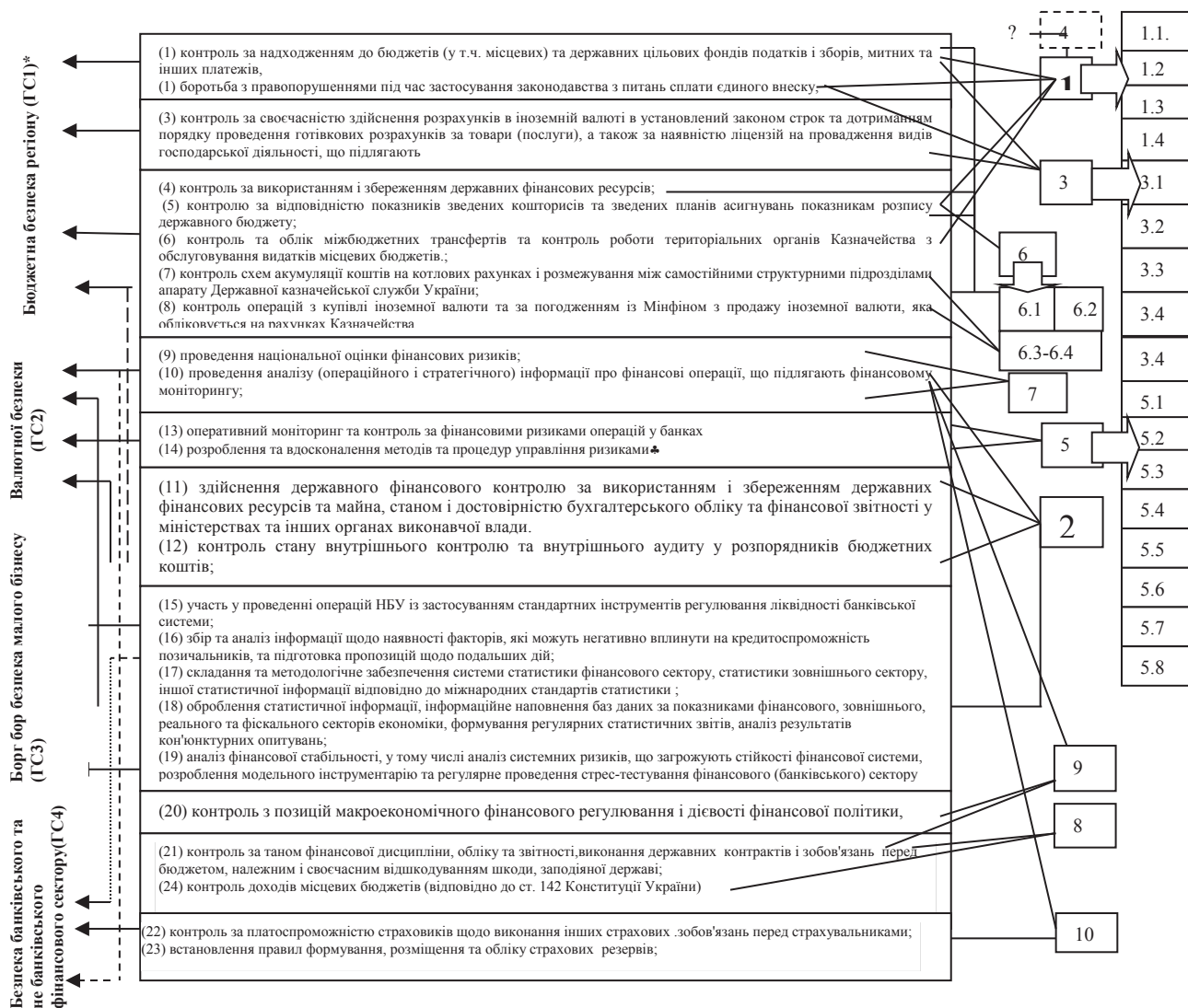

Рис. 1. Диференціація завдань фінансової безпеки у системі органів реалізації державного фінансового контролю

Джерело: розроблено на основі [8]

Примітка:

* ГС1-5 – потенційний склад групових структур державних органів за напрямками контролю фінансової безпеки малого підприємництва

** 1) Міністерство фінансів України (базовий оператор): підрозділи (1.1) Департамент державного бюджету (завдання 1,5,6), (1.2) Департамент фіскальних ризиків (завдання 1); (1.3) Управління організації обміну та аналізу інформації (завдання 5), (1.4) Департамент фінансової політики; (2) Державна фінансова інспекція України (контролер-оператор) та підрозділи Територіальні органи Держфінінспекції України (завдання 11-12,2); (3) Державна фіскальна служба України (контролер-оператор) та підрозділи: (3.1) Департамент моніторингу доходів та обліково-звітних систем (завдання 1); (3.2) Департамент податків і зборів з юридичних осіб та департамент податків і зборів з фізичних осіб (завдання 1-2); (3.3) Департамент боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом (завдання 2); (3.4) Регуляторно-правовий департамент (завдання 3); (3.5) Територіальні управління ДСФУ (ДФС) та податкові інспекції на місцях (завдання 1,2,3); (4) Державної фінансової інспекції (контролер-оператор) та підрозділи - її територіальними органи (завдання визначається органами контролю «апекс»); (5) Національний Банк України (контролер-оператор) та підрозділи: (5.1) Департамент банківського нагляду (завдання 18); (5.2) Департамент інспекційних перевірок банків (завдання 18); (5.3) Департамент фінансового моніторингу (завдання 18); (5.4) Управління моніторингу пов'язаних з банками осіб (завдання 18); (5.5) Департамент фінансової стабільності (завдання 18; 19); (5.6) Департамент статистики та звітності (завдання 17; 18); (5.7) Департамент управління ризиками (завдання 13-14); (5.8) Департамент супроводження кредитів (завдання 15; 16); (5.9) Управління НБУ в областях (завдання 17; 19) (6) Державної казначейської служби України (контролер-оператор) та підрозділи: (6.1) Управління видатків державного бюджету (завдання 5) та (6.2) Департамент міжбюджетних відносин та видатків місцевих бюджетів (завдання 1,4,6); (6.3) управління платіжних систем Державної казначейської служби України (завдання 7); (6.4) Департамент фінансових ресурсів (задача 8); (7) Державної служби фінансового моніторингу (контролер-оператор), зокрема навчально-методичний центр держфінмоніторингу України (завдання 9-10); (8) підрозділи, зокрема місцеві державні адміністрації, громадські об'єднання, наділені контрольними повноваженнями щодо об'єктів фінансового контролю. (завдання 21; 24) та обласні державні адміністрації (завдання 21); (9) Рахункова палата України (завдання 20,10); (10) Комітет у справах нагляду за страховою діяльністю (контролер-оператор) (завдання 10; 22; 23).

Структурні характеристики організаційного забезпечення формуються в межах ієрархічної організаційної структури державного контролю фінансової безпеки – як впорядкованої сукупності взаємопов'язаних елементів (органів, служб, у т.ч. їх регіональних структурних підрозділів або окремих контролерів), які знаходяться між собою у стійких взаємостосунках (забезпечуваних за допомогою горизонтальних та вертикальних зв'язків) [5].

Констатуємо, що такі зв'язки обумовлюють функціонування і розвиток елементів структури державного контролю, як єдиного цілого, за допомогою комбінування ряду координаційних механізмів, таких як: взаємне узгодження; прямий контроль; стандартизація контрольних процесів та типових контрольних операцій; стандартизація кваліфікацій.

Організація окреслених механізмів дозволяє виділити схему базових структурних частин організаційного забезпечення державного фінансового контролю, що формується на основі структурних регламентів, як сукупності документів (наприклад: стандартів, правил, положень), що необхідні для забезпечення високого рівня організованості відповідного контролю, через регулювання або обмеження режиму праці контролерів та контрольного процесу.

Згідно сучасних досліджень [9] специфіка організації фінансового контролю визначена положеннями Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» № 2939-12, щодо якого здійснення державного фінансового контролю у цілому забезпечує центральний орган виконавчої влади, уповноважений Кабінетом Міністрів України. Разом з тим, щодо організації специфіки фінансового контролю фінансової безпеки малого підприємництва виявлена відсутність специфічних законодавчих положень за наявності значної кількості норм, постанов та інших нормативно-правових документів, що стосуються державного контролю фінансової безпеки, зокрема:

1) нормам закону України № 2939-12 та п. 1. Постанови «Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України» № 375, згідно яких Міністерство фінансів України (Мінфін) є менеджеро-оператором, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю;

2) постанові КМ України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» №548, Постанова КМ України «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» №311 та Постанова КМ України №236 «Про Державну фіскальну службу України», що регламентують основні завдання Державної фіскальної служби;

3) постанові КМУ «Положенням про Державну службу фінансового моніторингу України» № 537 що регламентують основні засади, щодо проведення національної оцінки ризиків; Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України» від 15 квітня 2015 року №215 що регламентують основні засади, щодо казначейського обслуговування бюджетних коштів, бухгалтерського обліку виконання бюджетів та ін.

Відтак, ґрунтуючись на дослідженнях Г. Мінцберга [4] можна виділити кілька структурних регламентів для організування окресленого процесу: положення щодо групування посадових позицій і державних органів контролю - це структурний регламент, за допомогою якого в систему державного контролю фінансової безпеки можуть бути введені координаційні механізми прямого контролю та взаємного узгодження. Необхідність впровадження окресленого положення пов'язана із, значною кількістю завдань контролю фінансової безпеки, що деталізовані у межах значної кількості органів виконавчої влади (що проілюстровано за даними рис. 1).

Характеристика приблизного змісту положення щодо групування посадових позицій і державних органів контролю наведена в табл. 1.

1) приписи щодо розмірів групових структур, що є елементами системи контролю фінансової безпеки малого підприємництва - це структурний регламент, за допомогою якого в систему державного контролю можуть бути введені норми керованості (щодо контролю фінансової безпеки малого підприємництва). Такі норми слід ідентифікувати як нормативну кількість співробітників-контролерів у межах визначених групових структур (за задалегідь визначених організаційно-технічних умов роботи та підпорядкування) [7; 4].

Таблиця 1

Характеристика положення щодо групування посадових позицій і створення групових структур державних органів *

Опис алгоритму дії, як засобу координації контролю ФБМП на основі групування	Специфіка застосування	Структурні елементи положення, що доцільно виділити
<p>1) формує систему загального контролю Міністерства фінансів України над посадовими позиціями і державними органами до компетенції яких віднесено спеціальні компетенції здійснення фінансового контролю. При цьому, доцільним є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначення контролеру має відповідати за контроль фінансової безпеки малого підприємництва; - об'єднання органів середньої та нижньої ланки державного управління у групові структури державного контролю ФБМП, що є базисом систему їх формальних повноважень; <p>2) встановлює загальні показники результативності процесу з управління ФБМП.</p>	<p>За відсутності супутніх структурних регламентів створює проблеми, а саме зосереджує комунікації всередині груп державного контролю фінансової безпеки</p>	<ul style="list-style-type: none"> - залежності, пов'язані з робочим потоком - повинен надавати опис групування по операційним завданням згідно до природних залежностей робочого потоку. При цьому члени кожної групової структури державного контролю ФБМП контролюватимуть певний контрольний процес. Це сприятиме усуненню невизначеності посадових осіб щодо фінансової роботи або контрольних повноважень; - залежності, пов'язані з робочим процесом (повинні враховуватись, використовувані в робочому потоці контрольні процеси, що забезпечить функціональне гуртування за спеціалізацією); - залежності, пов'язані з масштабом контрольної діяльності.

Примітка:

* розроблено автором на основі [4] за напрямками контролю ФБМП

Фактично, норми необхідні при нормуванні базовим менеджером-оператором керівного складу групових структур державного контролю (у складі банківської безпеки; безпеки небанківського фінансового сектору; боргової безпеки суб'єктів малого підприємництва; бюджетної безпеки; валютної безпеки) та уникнення бюрократизації процесу контролю. Характеристика регламенту наведена в табл. 2;

2) структурний стандарт контрольного процесу посадових осіб, контролерів операторів та підрозділів системи державного контролю фінансової безпеки малого підприємництва – на нашу думку, повинен формуватися як структурний регламент, за допомогою якого у відповідну систему, вводяться латеральні (другорядні) зв'язки (для розширення меж прямого контролю). Окреслені зв'язки визначають технологічні взаємодії з приводу: реалізації окремих контрольних операцій та їх сукуп-

ності (контрольних процедур); технологічних фаз (сукупності контрольних процедур). Характеристика регламенту наведена в табл. 3;

3) положення щодо взаємодій посад та підрозділів – це структурний регламент, за допомогою якого у відповідну систему внутрішнього фінансового контролю вводяться інтегратори з розширення ступеня взаємного узгодження - якщо прямого контролю та стандартизації не достатньо.

Згідно з даними Державної фінансової інспекції України, Державної фіскальної служби України, Державної фінансової інспекції, Національного Банку України, Державної казначейської служби України, Рахункової палати України, Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю у практиці державного контролю фінансової безпеки малого підприємництва взаємне узгодження відбувається неформально (поза рамками

Таблиця 2

Характеристика припису щодо розмірів групових структур, як елементів системи контролю ФБМП

Опис загального алгоритму дії	Специфіка застосування	Структурні елементи положення
1) Визначає розмір кожної групової структури, що реалізує державний контроль (тобто кількість посадових позицій у ній та кількість підпорядкованих контролеру-оператору осіб-контролерів). Розмір групових структур повинен визначатися такими координаційними механізмами, як прямий контроль, стандартизація або взаємне узгодження. Можуть бути застосовані наступні правила: значна кількість стандартів використовується з метою координації діяльності групових структур. Так, розгалужена система стандартів зменшує час посадових позицій на прямий контроль над співробітниками; в порівнянні зі стандартизацією та прямим контролем - чим більше, використовується взаємне узгодження, тим меншим є розмір робочої одиниці, у зв'язку з залежним типом професійної праці	Повинне бути взаємопов'язане із положенням щодо групування посадових позицій і організаційних одиниць	Повинні відображати: - опис підрозділів, що реалізують автономний тип професійної праці. У цьому випадку стандартизація кваліфікації справляється з більшістю залежностей, тому у взаємному узгодженні немає потреби. Повинні бути наявні: стандартизація; подібність виконуваних завдань; наявність потреби співробітників в самостійності та самореалізації; необхідність зменшення ризику спотворень інформації; - опис підрозділів контролерів-операторів, що реалізують залежний тип професійної праці. У цьому випадку залишаються залежності, які не можна охопити за допомогою стандартизації знань і навичок, тому необхідне взаємне узгодження. Професіонали повинні працювати спільно в невеликих підрозділах.

Примітка:

* у системі органів реалізації державного фінансового контролю вища ланка фінансового контролю (базовий контролер-оператор) реалізує виключно залежний тип професійної праці (у зв'язку із необхідністю розподілу рівнів контролю та відсутності подібності виконуваних завдань).

Джерело: розроблено на основі [4; 9; 10]

Таблиця 3

Характеристика стандарту контрольного процесу посадових осіб та підрозділів системи контролю ФБМП

Опис загального алгоритму дії	Специфіка застосування	Структурні елементи положення
Визначаються латеральні зв'язки між плануванням фінансових рішень і дій, щодо контролю фінансової безпеки діяльності малого підприємництва та контролювання їх виконання. Основна мета планування полягає у регулюванні: загальних результатів* та конкретних дій. Це латеральна формалізація робочої поведінки. Основна мета контролю над виконанням полягає у регулюванні загальних результатів контрольної діяльності у розрізі контролерів операторів та їх підрозділів.	Формується паралельно із ідентифікацією об'єктів організації контрольного процесу	Повинно відображати положення щодо: 1) планування контрольного процесу. У межах даного розділу визначається технологія підготовки: плану основних напрямів контрольної роботи; деталізованих планів контрольної роботи аудиторів та окремих підрозділів. Цей розділ повинен бути складений так, щоб забезпечити зворотний зв'язок з системи звітності державних операторів; 2) контролю над виконанням визначає технологію забезпечення продуктивності контрольних робіт у розрізі підрозділів. Цей розділ повинен бути складений таким чином, щоб забезпечити ефективний моніторинг дій підрозділів з метою вимірювання їх ефективності; 3) ієрархії систем планування та контролю над виконанням. Доцільним є окреслення «точок перетину» систем планування та контролю над виконанням.

Примітка:

* Це засіб стандартизації контрольного процесу

Джерело: розроблено на основі [4; 7]

офіційної організаційної структури системи фінансового контролю). Разом з тим, у практиці сформовано ряд інтеграторів з підтримки взаємодій між посадами контролерів та підрозділами, які можуть стати елементами офіційної організаційної структури системи державного контролю фінансової безпеки, а саме [7]: сполучні посадові позиції; інституціоналізація нарад; матричні структури. Характеристика регламенту наведена в табл. 4.

Можна констатувати важливість структурних регламентів, що обумовлюють сталість зв'язків для функціонування і розвитку елементів структури системи контролю фінансової безпеки діяльності малого підприємництва. Відповідно до наведених положень виділені умови досконалості структурних характеристик організаційного забезпечення у визначеній площині (еталон), відповідно до яких можливою є оцінка організаційного забезпечення державного контролю у системі органів його реалізації (табл. 5).

На основі наведених даних були виділені проблеми та основні напрямки оптимізації структурних характеристик організаційного забезпечення державного фінансового контролю ФБМП. А саме:

- проблеми, що усуваються на основі розробки положення, щодо групування посадових позицій і створення групових структур державних органів (за напрямками контролю), оптимальний зміст якого дозволяє забезпечити механізми координації прямого контролю та взаємного узгодження. До таких проблем нами віднесено: слабку систему загального контролю над всіма посадовими позиціями і організаційними одиницями системи державного контролю ФБМП; відсутність загальних показників діяльності системи контролю; нерозвиненість системи неформальних комунікацій (внутрішня неузгодженість); наявність конфліктів при використанні ресурсів посадових позицій і організаційних одиниць;

- проблеми, що усуваються на основі розробки припису щодо розмірів групових структур, як елементів системи контр-

олю, оптимальний зміст якого дозволяє ввести у систему державного контролю ФБМП норми керованості. До таких проблем нами були віднесені: мала норма керованості, в результаті чого керівники мають здійснювати жорсткий контроль за діяльністю підлеглих (в результаті норми керованості завищені); досить велика кількість працівників підпорядкованих найвищій чи середній посадовій позиції контролера-оператора (в результаті норми керованості завищені);

- проблеми, що усуваються на основі розробки стандарту контрольного процесу посадових осіб та підрозділів системи державного контролю ФБМП, оптимальний зміст якого дозволяє ввести у систему такого контролю латеральні зв'язки для розширення меж прямого контролю. До таких проблем нами віднесені: неурегульованість загальних результатів (та, відповідно, не розробленість технології моніторингу підсумкових результатів контролю, після їх отримання, та підвищує витрати на контроль); неурегульованість конкретних дій та неможливість латеральної формалізації робочої поведінки; невідомі «крапки перетину» систем планування та контролю, в результаті чого не можна встановити, які контрольні дії забезпечать той чи інший контрольний результат;

- проблеми, що усуваються на основі розробки положенням щодо взаємодій посад та підрозділів, оптимальний зміст якого дозволяє ввести у систему державного контролю ФБМП інтегратори з розширення ступеню взаємного узгодження. До таких проблем нами віднесені: недостатність прямого контролю та взаємного узгодження (фактично деякі підрозділи потребують широких внутрішніх взаємодій, у зв'язку із постійними потребами у консультаціях); неформальне узгодження призводить до частих відмов контролерам у консультаціях; відсутність можливостей, щодо вирішення спільних проблем на інституціональному рівні).

Характеристики організаційного забезпечення формуються в межах функціональної структури державного фінансового контролю, у цілому – як інтегральної складової, яка на

Таблиця 4

Характеристика положення щодо взаємодій посад та підрозділів системи контролю ФБМП

Опис загального алгоритму дії	Специфіка застосування	Структурні елементи положення
<p>Впровадження в організаційну структуру державного контролю інтеграторів взаємодій між посадами контролерів та підрозділами</p>	<p>Формується, якщо потрібне розширення внутрішніх взаємодій або система державного контролю не згідна стандартам окремих контрольних процесів*.</p>	<p>Констатована доцільність виділення розділів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інституціоналізація нарад у межах системи державного фінансового контролю. Для цього використовуються два інструменти взаємодій: 1) контактні посадові групи – тимчасово діючі комісії, створювані на час виконання конкретного завдання; 2) постійний комітет - стійка міжвідомча група, члени якої регулярно зустрічаються для обговорення проблем, що становлять спільний інтерес; - сполучні посадові позиції. Якщо координація діяльності контролерів-операторів або підрозділів вимагає великої кількості контактів, доцільним є офіційне введення сполучної посадової позиції, з метою формування безпосередніх комунікацій між ними. Дана посада не передбачає формальної влади. Сукупність сполучних посад формують «неформальні комунікації» системи державного контролю. Якщо потрібне максимальне розширення взаємного узгодження, доцільне введення посади контролера-інтегратора; - обмеження залежностей у межах системи. Це можливо за кількома способами: обмеження залежностей на вищому рівні ієрархії (менеджерів-операторів); вирішення проблеми залежності у допоміжних підрозділах; використання одного, з описаних вище інструментів взаємодій, без пріоритету єдиного принципу групування.

Примітка:

* Положення є доповненням до положення, щодо групування посадових позицій і створення групових структур державних органів

Джерело: розроблено на основі [4; 7]

Таблиця 5

Оцінка структурних характеристик організаційного забезпечення державного контролю ФБМП

	Нааявність структурних регламентів системи контролю ФБМП						Положення щодо взаємодії посад та підрозділів системи контролю ФБМП			Показники сталості зв'язків функціональних частини державного контролю										
	Положення щодо групування посадових позицій і створення групових структур державних органів (за напрямками контролю)	Нааявність (+) / відсутність (-) / неможливість (-) у формуванні процесу при розподілі посад	Приписи щодо розмірів групових структур, як елементів системи контролю	Нааявність (+) / відсутність (-) / неможливість (-) у формуванні процесу при розподілі посад	Стандарт контролю процесу посадових осіб та підрозділів системи державного контролю ФБМП	Нааявність (+) / відсутність (-) / неможливість (-) у формуванні процесу при розподілі посад	Маркер проблеми	Оцінка можливості у формуванні процесу при розподілі посад	Маркер проблеми		Оцінка можливості у формуванні процесу при розподілі посад									
Об'єкт оцінки (відповідно до рис 1)																				
МФУ (базовий оператор) – підр. 1.1, 1.2, 1.3, 1.4	1, 2, 3	-	5	+/-	7, 9	-	10, 12	-	10, 12	Низький										
Державна фінансова інспекція України (контролер-оператор) у т.ч. Держфінінспекція в Закарпатській області	1, 3	-	6	+	7, 8	-	10, 11, 12	-	10, 11, 12	Низький										
Державна фіскальна служба України (контролер-оператор) – підрозділи 3.1-3.4	1, 3, 4	-	6	-	7, 8	-	10, 11	-	10, 11	Низький										
Територіальні органи Головного управління ДФС у Закарпатській області та податкові інспекції на місцях, у т.ч. податкові інспекції у місті Ужгороді	1, 2, 3, 4	-	6	+/-	7, 9	-	10, 11, 12	-	10, 11, 12	Низький										
Берегівська об'єднана Свалляська об'єднана у Виноградівському та Тячівському районах в Іршавському районі	2, 3	-	5	-	7, 9	-	12	-	12	Низький										
Мукачівська та Ужгородська об'єднана НБУ (контролер-оператор) – підр. 5.1, 5.2	1, 2, 3, 4	-	6	-	7	-	12	-	12	Низький										
Управління НБУ в Закарпатській області	1, 2	-	5	-	7, 8, 9	-	12	-	12	Низький										
Державна казначейська служба України (контролер-оператор) та підрозділи 6.1, 6.2, 6.4	1, 2, 3, 4	-	5	-	7, 8	-	10, 12	-	10, 12	Низький										
Головне Управління Державної казначейської служби України в у Закарпатській області, її районні та міські управління	1, 2, 4	-	5	-	7, 8	-	12	-	12	Низький										
Державна служба фінансового моніторингу (контролер-оператор)	1, 3, 4	-	6	-	7, 9	-	10, 12	-	10, 12	Низький										
Закарпатська обласна державна адміністрація (департамент фінансів)	1, 2	-	5	-	7, 8, 9	-	12	-	12	Низький										
Райдержадміністрації, міськвиконкоми, у т.ч. Берегівський, Виноградівський, Іршавський, Воловецький	1, 2, 3, 4	-	5	-	7, 8, 9	-	10, 11, 12	-	10, 11, 12	Низький										
Інші	1, 2, 3, 4	-	5	-	7, 8, 9	-	10, 11, 12	-	10, 11, 12	Низький										
Прогнозний оптимізаційний ефект від впровадження		+3	+	+		+		+												

Примітка:

1 маркери проблем: (1) слаба система загального контролю над всіма посадовими позиціями і організаційними одиницями системи державного контролю ФБМП; (2) відсутність загальних показників діяльності системи контролю; (3) нерозвиненість системи неформальних комунікацій (внутрішня неузгодженість); (4) кофлікти при використанні ресурсів посадових позицій і підрозділів; (5) мала норма керуваності, в результаті чого менеджери-оператори мають здійснювати жорсткий контроль за діяльністю підрозділів (в результаті норми керуваності завищені); (6) досить велика кількість працівників підпорядкованих найвищій чи середній посадовій позиції контролера-оператора (в результаті норми керуваності завищені); (7) відсутність регулювання загальних результатів (що потребує визначення технології моніторингу підсумкових результатів контролю після їх отримання та підвищує витрати на контроль); (8) відсутність чого неможливість латеральна формалізація роботи поведінки; (9) невідомі «скачки переїгуну» систем планування та контролю, в результаті чого не можна встановити, які контрольні дії забезпечуватимуть досягнення узгодженості між посадовими позиціями та підрозділами; (10) прямого контролю та взаємного узгодження недостатньо, деякі підрозділи потребують широким внутрішнім взаємодією (у зв'язку із постійними потребами у консультаціях); (11) неформальне узгодження призводить до частих відмов контролерам у консультаціях; (12) відсутність можливостей, щодо вирішення спільних проблем на інституціональному рівні.

2 +/- часткова наявність структурного регламенту на підприємстві

3 (+) - усунення ідентифікованих проблем; (-) - не можливість усунення проблем; (+/-) - часткова корекція

Джерело: складено автором

основі функціональних регламентів узагальнює різні форми організації такої системи або сукупність діяльностей та ролей, що розкривають спосіб дії елементів відповідної структури, спрямованих на її збереження і розвиток [6]. При цьому функціональні регламенти – це комплексні документи інструктивного характеру, що мають встановлювати у підрозділах базового оператора та контролерів-операторів єдині правила дій (у межах процесу контролю ФБМП). Наприклад, інструкції та документи інструкційного характеру (а саме: стандарти аудиту Державної фінансової інспекції та її територіальних органів із методичними вказівками, кодекси етики та ін.).

Констатуємо, що згідно існуючих нормативно-правових актів (у т.ч. тих, які регламентують діяльність органів Держфінінспекції України, зокрема Наказу Президента України № 499/2011 «Про Положення про Державну фінансову інспекцію України, Бюджетного кодексу України, наказу Міністерства фінансів України № 1236 «Про затвердження положень про територіальні органи Державної фінансової інспекції України та їх підрозділи, Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» № 2939-12) можна виділити наступні напрямки регламентації у сфері ФБМП: 1) державний фінансовий аудит (як форма внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю, що забезпечує функціонально незалежну оцінку діяльності органів державного сектору і дає впевненість базовому оператору або контролерам-операторам в тому, що система державного управління

функціонує у спосіб, який максимально знижує ризик фінансової безпеки малого підприємництва); 2) моніторинг (сукупність заходів, з боку посадових осіб-контролерів, що пов'язана зі спостереженням за фінансовими явищами і процесами і використовується для прийняття оперативних рішень в сфері ФБМП); 3) інспектування / контрольна ревізійна робота (формується у межах подальшого контролю за дотриманням законодавства органами державного сектору при використанні і розпорядженні фінансовими та матеріальними ресурсами, формуванні бюджетних зобов'язань, веденні бухгалтерського обліку і складанні фінансової звітності, що здійснюється у формі планових та позапланових ревізій і перевірок певного комплексу чи окремих питань фінансово-господарської діяльності підприємств, установ та організацій); 4) самоконтроль у межах окремої посадової позиції.

Констатуємо, що згідно виділених особливостей організації ефективно функціонуючої системи внутрішнього державного контролю ФБМП можна виділити наступні напрямки його регламентації:

1) у сфері внутрішнього державного аудиту доцільне виділення наступних функціональних регламентів: положення про державний внутрішній аудит в управліннях та службах державного контролю ФБМП; положення про об'єднані сектори управлінь та служб внутрішнього державного аудиту ФБМП; посадових інструкцій аудиторів; кодексу етики внутрішнього державного аудитора; стандарти внутрішнього державного

Таблиця 6

Характеристика основних функціональних регламентів внутрішнього аудиту ФБМП

Регламент*	Опис змісту	Структура регламенту
Положення (1)	визначає: об'єднання структурних одиниць, що реалізують державний внутрішній аудит ФБМП у єдину структуру внутрішнього державного аудиту; визначення організаційного статусу та відповідності такої служби. Може ґрунтуватися на лінійно-адміністративному, лінійно-штабному або комбінованому розподілі функціональних обов'язків.	1) загальні положення, зокрема: підпорядкованість служби, нормативна база; цілі, завдання державного аудиту, функції, принципи діяльності; 2) організація служби внутрішнього державного аудиту, що визначає: структуру секторів/служб (та деталізується у відповідних Положеннях про об'єднані сектори управлінь та служб внутрішнього аудиту); завдання, функції служби; відповідальність співробітників; взаємозв'язок з іншими підрозділами; 3) компетенції підрозділів.
Положення (2)	визначає: коло питань для вирішення яких формуються об'єднані сектори управлінь та служб; системи цілей для створення об'єданого сектору; основних функцій, необхідних для досягнення поставлених цілей; груп однотипних функцій; схем взаємовідносин, обов'язків, прав і відповідальності управлінь та служб об'єданого сектору/ посади.	- завдання та обов'язки державного аудитора. - вимоги до спеціальних знань для виконання відповідних типових завдань в сфері ФБМП та обов'язків. - кваліфікаційні вимоги, відповідно до певної посади (вимоги до освітнього рівня та досвіду роботи).
Кодекс етики (3)	визначає: норми професійної поведінки внутрішнього державного аудитора та додаткові умови, що стосуються поведінки аудитора у неробочій час.	Повинен формуватися з урахуванням орієнтації аудиторів на: повагу до особистості кожного співробітника; підтримку ділової репутації окремого управління/служби та ін.
Стандарти (4)	встановлює правила: аудиторської перевірки; формування структурного взаємозв'язку планування та проведення перевірок; документального оформлення державного аудиту; планування перевірок; відповідальності за діяльність, що перевіряється; доступності результатів внутрішнього державного аудиту та ін.	загальні положення, що формують визначення базових термінів та об'єктів внутрішнього державного аудиту ФБМП; загальні стандарти внутрішнього державного аудиту; стандарти діяльності з аудиту ФБМП; стандарти з планування внутрішнього державного аудиту; стандарти звітування, моніторингу, формування та зберігання справ; стандарти оцінки якості за результатами внутрішнього державного аудиту ФБМП.

Примітка:

* Положення про державний внутрішній аудит в управліннях та службах державного контролю ФБМП (1); Положення про об'єднані сектори управлінь та служб внутрішнього державного аудиту ФБМП (2); Кодекс етики внутрішнього державного аудитора (3); Стандарти внутрішнього державного аудиту об'єднаних секторів управлінь та служб внутрішнього державного аудиту (4)

Джерело: розроблено на основі [4; 7]

аудиту об'єднаних секторів управлінь та служб внутрішнього державного аудиту (табл. 6). Використовуючи представлену інформацію проведено оцінку функціональних характеристик організаційного забезпечення внутрішнього державного аудиту ФБМП.

За результатами оцінки виділено ряд проблем (табл. 7).

Зокрема: досліджувані сектори управлінь/служб внутрішнього державного аудиту формують функціональні регламенти, які не забезпечують оптимального алгоритму дій у межах процесу державного контролю ФБМП. Найбільша кількість проблем пов'язана з відображенням результатів діяльності управлінь і служб та розробкою керівництв з організації державного аудиту. Це дозволяє зробити висновок щодо необхідності впровадження у якості обов'язкових елементів організаційного забезпечення державного контролю фінансової безпеки, внутрішнього державного аудиту об'єднаних секторів управлінь та служб внутрішнього державного аудиту і кодексу етики внутрішнього державного аудитора, тематичні керівництва, які відсутні на об'єктах дослідження.

2) у сфері контролю апарату ефективності державного управління ФБМП, у розрізі підсистем контрольно-ревізійної

роботи / інспектування, самодіючого контролю та моніторингу, яке підтверджує аналіз наукової літератури [5; 7; 6], доцільним є виділення ряду функціональних регламентів (табл. 8).

Так, доцільним є виділення наступних функціональних регламентів: положення про контроль ефективності апарату державного управління ФБМП та посадові інструкції державних контролерів; положення «Про проведення внутрішньої контрольно-ревізійної роботи / інспектування в системі апарату державного управління ФБМП»; положення про документообіг у сфері контролю ефективності апарату державного управління ФБМП; стандартів контролю ефективності апарату державного управління ФБМП та кодексу етики державного контролера. При цьому виділено ряд проблем функціональної організації контролю ефективності апарату державного управління ФБМП (табл. 9).

Досліджувані державні структури формують функціональні регламенти, які за змістовим наповненням, у більшості, не забезпечують оптимального алгоритму дій. При цьому найбільша кількість проблемних маркерів (у площині окреслення загальних правил контролю та розробки керівництв з його організації, а саме, у частині ідентифікації: причинних вза-

Таблиця 7

Оцінка функціональних характеристик організаційного забезпечення внутрішнього державного аудиту ФБМП

Об'єкт оцінки (відповідно до рис. 1)	Проблеми організації (- відсутність проблеми (+); наявність проблеми (-); (+/-) проблема наявна частково)																проблеми зони			
	Маркери А**					Наявність регламенту (+/-)	Маркери Б***			Наявність регламенту (+/-)	Маркери С****							Наявність регламенту (+/-)		
	1	2	3	4	5		6	7	8		9	10	11	12	13	14			15	16
Функціональний регламент	(1)*					(2)*			(3)*											
Сектор - Управління запобігання корупції та внутрішнього аудиту МФУ	-	-	+	-	+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-	-	-	10
Сектор - окремий від підрозділу Державної фінансової інспекції України	-	-	+	+	+	-	+	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-	-	-	9
Сектор - окремий від підрозділу Департаменту внутрішнього аудиту НБУ	+	+	+	+	+/-1	+	+	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-	-	-	7
Сектор - Управління внутрішнього аудиту Державної казначейської служби України http://all-biz-ua.com/index.php?newsid=86531	-	-	+	-	+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-	-	-	10
Сектор - внутрішній аудит «Генеральної інспекції обласної державної адміністрації»	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-	-	-	10
Загальний % прояву проблеми, за групами регламентів	33					-	16,7			-	51						-			

Примітка:

* (1) Посадові інструкції і положення про державний внутрішній аудит в управліннях та службах державного контролю ФБМП; (2) Положення про об'єднані сектори управлінь та служб внутрішнього державного аудиту ФБМП; (3) Стандарти внутрішнього державного аудиту об'єднаних секторів управлінь та служб внутрішнього державного аудиту і Кодекс етики внутрішнього державного аудитора, тематичні керівництва;

** Маркери проблем, щодо окреслення ролей та меж діяльності (А): (1) виявлення і чітке визначення кола питань, для вирішення яких формується управління та служби внутрішнього аудиту; (2) побудова системи цілей створення управлінь та служб державного аудиту; (3) визначення основних функцій, необхідних для досягнення поставлених цілей; (4) об'єднання структурних одиниць, що реалізують державний внутрішній аудит ФБМП у єдину структуру внутрішнього державного аудиту; (5) розробка схем взаємодій, визначення обов'язків, прав і відповідальності для кожної структурної одиниці

*** Маркери проблем, щодо незалежності та функціональної взаємодії (Б): (6) об'єднання секторів управлінь та служб внутрішнього державного аудиту, у єдину структуру, визначення їх організаційного статусу, відповідності (з переліком цілей, задач і функцій структурних одиниць); (7) інтеграція управлінь та служб внутрішнього аудиту з іншими ланками структури управління фінансовою безпекою малого підприємництва; (8) принцип незалежності аудиту;

**** Маркери проблем щодо відображення результатів діяльності в управліннях та службах державного контролю ФБМП та розробки керівництв з організації аудиту (С): (9) аудиторська перевірка здійснюється за офіційно встановленою процедурою та затвердженими тематичними керівництвами; (10) планування та проведення перевірок за різними процесами здійснюється з урахування чітко встановленого структурного взаємозв'язку; (11) перевірка документально оформляється, щоб забезпечити зберігання і порівняння інформації про фактичний стан об'єкта; (12) перевірка документально оформляється, щоб забезпечити зберігання і порівняння інформації про фактичний стан об'єкта; (13) перевірка документально оформляється, щоб забезпечити зберігання і порівняння інформації про фактичний стан об'єкта; (11) перевірка документально оформляється, щоб забезпечити зберігання і порівняння інформації про фактичний стан об'єкта; (12) перевірка планується, і персонал сектору, який проходить аудиторську перевірку, попереджається завчасно про цілі, ділянки, терміни і методи проведення аудиторської перевірки; (13) перевірки проводяться з певною періодичністю, щоб усі процеси системи і всі підрозділи контролерів-операторів були об'єктом постійного аналізу та оцінювання; (14) особи, що проводять перевірки, не несуть прямої відповідальності за діяльність, що перевіряється, і не залежать від керівництва підрозділу, який проходить перевірку; (15) Етика поведінки аудитора; (16) результати перевірки носять відкритий характер

Характеристика основних функціональних регламентів контролю ефективності апарату державного управління ФБМП

Регламент*	Опис змісту	Структура регламенту
Положення (1)	Забезпечує окреслення ролей та меж контрольної діяльності	Може мати наступну структуру: 1) загальні положення, зокрема: найменування служб контролю ефективності апарату державного управління ФБМП / служб, що здійснюють контрольно-ревізійну роботу/інспектування та їх підпорядкованість, посада керівника підрозділу, нормативна база; цілі та завдання у розрізі підсистем контрольно-ревізійної роботи/інспектування, самодіючого контролю та моніторингу, а також їх функції та принципи діяльності працівників служб; 2) організація контролю ефективності апарату державного управління ФБМП; 3) компетенції підрозділів, що здійснюють контроль
Положення (2)		
Положення (3)	Встановлює специфіку організації руху та зберігання об'єктів організації процесу контролю	Може мати наступну структуру: загальні положення, зокрема: основні поняття, мета створення та підрозділи на які розповсюджується дія регламенту; перелік об'єктів організації контрольного процесу; організація документообігу та графік документообігу; зберігання документів сфери контролю ефективності апарату державного управління ФБМП.
стандарты контролю та кодекс етики державного контролера	Встановлює загальні правила: формування процедури контролю	Може мати наступну структуру: загальні положення, що формують визначення термінів; загальні стандарти контролю ефективності апарату державного управління ФБМП; стандарти діяльності з контролю; стандарти з планування контролю; стандарти звітування та моніторингу ефективності результатів контролю; кодекс етики контролера.

Примітка:

(1) про контроль ефективності апарату державного управління ФБМП, посадові інструкції; (2) Про проведення внутрішньої контрольно-ревізійної роботи /інспектування; (3) про документообіг у сфері контролю

Джерело: розроблено на основі [4; 7]

Таблиця 9

Оцінка функціональних характеристик організаційного забезпечення контролю ефективності апарату державного управління ФБМП

Об'єкт оцінки	Проблеми організації (- відсутність проблеми (+); наявність проблеми (-); (+/-) проблема наявна частково)														проблеми зони		
	Маркери А**				Маркери Б***				Маркери С****								
	1	2	3	наявність регламенту (+/-)	4	5	6	7	наявність регламенту (+/-)	8	9	10	11	12		13	наявність регламенту (+/-)
функціональний регламент	(1)*				(2)*				(3)*								
МФУ та Державна служба фінансового моніторингу	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	8
Державна фінансова інспекція України у т.ч. держфінінспекція в Закарпатській області	+	-	-	+	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	9
Державна фіскальна служба України та Територіальні органи Головного управління ДФС у Закарпатській області та податкові інспекції на місцях	+	+	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	10
НБУ у т.ч. Управління НБУ в Закарпатській області	+	-	-	+	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	11
Державної казначейської служби України та Головне Управління Державної казначейської служби України в Закарпатській області, її районні та міські управління	+	+	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	10
Закарпатська обласна державна адміністрація, Райдержадміністрації, міськвиконкоми	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	12
Загальний % прояву проблеми, за групами регламентів	50				79				91,5						-		

Примітка:

* (1) Положення «Про контроль ефективності апарату державного управління ФБМП», «Про проведення внутрішньої контрольно-ревізійної роботи / інспектування в системі контролю ефективності апарату державного управління ФБМП», посадові інструкції державних контролерів; (2) Положення про документообіг (або автоматизовану систему документообігу) у сфері контролю ефективності апарату державного управління ФБМП; (3) Стандарти контролю ефективності апарату державного управління ФБМП та кодекс етики державного контролера.

** (А) Маркери проблем, щодо окреслення ролей та меж контрольної діяльності: (1) об'єднання структурних одиниць, що реалізують контроль ефективності апарату державного управління ФБМП; (2) визначення організаційного статусу та відповідальності служб, що реалізують контроль ефективності апарату державного управління ФБМП (з визначення переліку цілей, завдань і функцій, підпорядкування структурних одиниць); (3) визначення відповідальності у розрізі підсистем контрольно-ревізійної роботи/інспектування, самодіючого контролю та моніторингу;

*** (Б) Маркери проблем організації руху та зберігання об'єктів організації процесу контролю (4) визначення носіїв інформації (щодо контролю ФБМП) та порядку руху документів від моменту їх виникнення до архівування; (5) визначення порядку організації документообігу; (6) визначення порядку зберігання документів створених у сфері контролю; (7) розроблення номенклатур контролю, з метою забезпечення прозорості інформації;

**** Маркери проблематики (С) щодо загальних правил контролю ефективності апарату державного управління ФБМП та розробки керівництв з його організації: (8) формування визначень термінів «контрольно-ревізійна робота/інспектування», «самодіючий контроль», «моніторинг»; (9) окреслення вимог щодо компетентності та підвищення кваліфікації працівників підрозділів контролю ефективності апарату державного управління ФБМП та характеристик, якими повинен керуватись контролер; (10) окреслення напрямків контролю ефективності апарату державного управління ФБМП та «тригерних крапок», графічна інтерпретація стадій контролю; (11) планування контролю ефективності апарату державного управління ФБМП (містять вимоги щодо змісту контрольних планів); (12) порядок контролю та встановлення результативних та проміжних параметрів контрольного процесу та моніторингу ефективності контролю; (13) Етика поведінки контролера

Джерело: розроблено автором

мозалежностей організаційних процесів; вхідних параметрів функціональної будови; етичних, результативних та проміжних параметрів контрольного процесу).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ідентифіковані оптимізаційні маркери, інтерпретовані як інструменти із надання процесу організації державного контролю ФБМП рис оптимальності (що можуть розглядатися, як характеристики, за яких найкращим чином реалізуватимуться завдання державного контролю ФБМП). Таким чином, виділений вище організаційний базис створює основу для формування оптимальної моделі державного контролю ФБМП за основними структурними та функціональними напрямками.

За результатами діагностики організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю бізнес-середовища ідентифіковано ряд системних проблем у визначеній площині, зокрема, щодо: 1) структурних та функціональних характеристик організаційного забезпечення; 2) організації системи документального забезпечення попередніх, проміжних та заключних контрольованих рішень і дій; 3) організації технологічного процесу контролю.

Окреслене, виступає одним із чинників, що ускладнюють процес автоматизація окресленої системи. Таке становище є результатом недосконалості базових елементів методичного забезпечення організації внутрішнього фінансового контролю, а саме сукупності взаємопов'язаних та послідовних контрольних дій, що окреслюються сукупністю методичних прийомів та завдань.

Удосконалення у визначеній площині є передумовою для вирішення виділених системних проблем в організації внутрішнього фінансового контролю бізнес-середовища малого підприємництва. Впровадження запропонованого ряду моделей забезпечує удосконалення через стандартизацію процесу його методологічного функціонування.

Список літератури:

1. Бобко Н.А. Сутність економічної діагностики діяльності підприємства / Н.А. Бобко, Ю.О. Коваль // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії / ред. А.М. Ткаченко. – Запоріжжя, 2013. – Вип. № 5 (2). – С. 83-89.
2. Головінов М.І. Діагностика як метод дослідження діяльності підприємства в сучасних умовах / М.І. Головінов // Торгівля і ринок України: темат. зб. наук. праць. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2009. – вип. 28, т. 2. – С. 153-160.
3. Карпінський Б.А. Індикатори фінансової безпеки в контексті збалансованості фінансової системи держави / Б.А. Карпінський // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України – Львів, 2008. – Вип. 18.2. – С. 131-145.
4. Минцберг Г. Структура в кулаке: создание эффективной организации / Минцберг Г. [Пер. с англ. под ред. Ю.Н. Каптуревского] – СПб.: Питер, 2004. – 512 с. – (Серия «Деловой бестселлер»).
5. Моргунець О.Б. Менеджмент у сфері послуг: навч. посіб. / Моргунець О.Б. – К.: ЦУЛ, 2012. – 384 с. (Першоджерело).
6. Соколов Б.Н. Системы внутреннего контроля (организация, методика, практика) / Б.Н. Соколов, В.В. Рукин. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2007. – 442 с. (Першоджерело).
7. Сопко В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. / В. Сопко, В. Завгородній – К.: КНЕУ, 2000. – 260 с. (Першоджерело).
8. Туболец І.І. Шляхи удосконалення державного фінансового

контролю в Україні / І.І. Туболец // Державне управління: удосконалення та розвиток [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=224>

9. Фінансове право: навчальний посібник / О.О. Есманова, Е.Ф. Роль, В.В. Сергієнко, С.М. Попової [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/17810409/pravo/finansove_pravo
10. Яровенко Г.М. Організаційні заходи забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю підприємств / Г.М. Яровенко // Науковий вісник Державної академії статистики, обліку та аудиту. – 2008. – № 1 (18). – С. 80-87.

Королович О.Е. Совершенствование организационного обеспечения контроля финансовой безопасности малого предпринимательства

Аннотация. В статье выделена специфика совершенствования организационного обеспечения контроля финансовой безопасности малого предпринимательства, в частности, осуществлена: 1) идентификация общепринятой терминологии диагностики форм и методов организации финансового контроля; 2) выделение структурных характеристик организационного обеспечения; 3) выделение оптимальной схемы базовых структурных частей организационного обеспечения государственного финансового контроля, формируется на основе структурных регламентов. Совершенствование в определенной плоскости является предпосылкой для решения ряда системных проблем в организации контроля финансовой безопасности малого предпринимательства через стандартизацию процесса его методологического функционирования.

Ключевые слова: контроль финансовой безопасности; организационное обеспечение; малое предпринимательство; триггерные точки.

Korolovych O.O. Improving organizational support for monitoring financial security of small business

Summary. The author has highlighted the specificity of improving organizational support for monitoring financial security of small business, in particular by: 1) identifying the generally accepted terminology of diagnosis forms and methods of financial control; 2) identification of structural characteristics of organizational support; 3) identification of the optimal scheme of basic structural parts of organizational support of state financial control, which is based on structural regulations. According to the results of diagnostics organizational support of internal financial control of the business environment a number of systemic problems in a certain plane have been identified, including: 1) structural and functional characteristics of organizational support; 2) the organization of documentary providing preliminary, intermediate and final controlled decisions and actions; 3) organization of technological process control. The defined, is one of the factors that complicate the process of automation of outlined system. This situation is the result of the imperfections of the basic elements of methodological support of internal financial control.

Keywords: control of financial security; organizational support; small business; trigger point.